

Галина Мельник-Хоха,
молодший науковий співробітник відділу бібліотекознавства
Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника,
e-mail: galja-m@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7357-2163>

Приватна книжкова колекція Осипа Назарука у фондах ЛННБ України ім. В. Стефаника

Досліджено прижиттєві видання О. Назарука, що зберігаються у фонді Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника (ЛННБ України ім. В. Стефаника). Здійснено книгознавчий аналіз корпусу видань, виявлених у фонді сектору іншомовної літератури XIX — середини XX ст. Схарактеризовано шлях, що його пройшли зазначені видання від 1939 р. до моменту ідентифікації у відділу обмінно-резервних фондів ЛННБ України імені В. Стефаника. Проаналізовано типологічні особливості книг. Наведено фрагменти з біографії О. Назарука, що розкривають етапи його професійного формування як політика та публіциста.

Розглянуто особливості творчої майстерні письменника, розкрито зміст та витлумачено причини, що спонукали його до фіксації певних відомостей. Вивчено провенієнції та власницькі написи, зокрема маргінальні робочі записи О. Назарука. Висвітлено основні аспекти культурного та політичного життя Західної України кінця XIX — початку XX ст. і літературно-мистецького Львова; окреслено специфіку книговидавничого руху.

Ключові слова: Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника; Осип Назарук; прижиттєві видання; провенієнції; власницькі написи

Постановка проблеми. Доля людей, як і доля книжок, цілковито підвладна течії історичних подій. Вона підхоплює, несе їх, здіймає на поверхню чи занурює так глибоко, що втрачаються навіть згадки про прізвища та назви. На щастя, властивості часу не зводяться до одновекторної стріли, що вказує на всеосяжну руйнацію, спричинену невблаганною ентропією. Час ніби підіймає на світло з глибин втрачені долі, а людська природа спонукає дослідити їх, повернути забуті імена, вивчити та долучити до сьогодення.

Персоналія, про яку варто згадати та розповісти, — Осип Назарук, чие ім'я та здобутки випали з уваги кількох поколінь. З історичної перспективи — це майже непомітна миттєвість, що проходить одним абзацом у підручнику, однак з огляду на політичне підґрунтя праць цього громадського діяча, письменника, журналіста та публіциста, а також зв'язок його життя з незалежною та поневоленою Україною — чимало.

Мета статті — дослідити прижиттєві видання О. Назарука, що зберігаються у фонді ЛННБ України ім. В. Стефаника; здійснити книгознавчий аналіз корпусу видань, виявлених у фонді сектору іншомовної літератури XIX — середини XX ст.

Виклад основного матеріалу дослідження. О. Назарук народився наприкінці XIX ст. (1883) у Галичині, а ріс і дорослішав у часи карколомних змін, що струсували підвалини тодішнього суспільства, знесли з лиця землі кілька імперій та спричинили дві світові масакри.

Місце народження О. Назарука — старовинне місто Бучач, коріння якого сягають Галицько-Волинської держави. Як і всі старовинні міста Галичини, воно пережило періоди полонізації, війн Б. Хмельницького з Польщею, тривалий австрійський період. Наприкінці XV ст. у Бучачі оселилися євреї, й на момент народження Осипа їх кількість сягала двох третин міського населення. У XIX ст. Бучач був не лише

важливим осередком юдаїзму, а й політичним центром єврейства [1]. З Бучачем пов'язують життя предків відомого засновника психоаналізу З. Фрейда. У містечку народився його дідусь Ш. Фрейд, який у молодості переїхав до Тисмениці, де з'явився на світ батько З. Фрейда [12].

Мати Назарука — Анастасія з дому Чекановських, приділяла чимало уваги вихованню сина в дусі патріотизму й толерантного ставлення до інших національностей, насамперед євреїв. Як зазначав Осип, ці настанови зіграли важливу роль у формуванні його політичних поглядів, відтак і в громадсько-політичній діяльності. Ця толерантність згодом допомогла легко знаходити спільну мову з політиками різних напрямів і національностей, австрійськими, польськими, єврейськими та іншими діячами.

З юнацьких років О. Назарук захоплювався державотворчим процесом та, цілком передбачувано, звичним і популярним на той час соціалізмом. За пропаганду цієї політичної течії його навіть відрахували з Бучацької гімназії із заборобою складати іспити на атестат зрілості в Галичині. Проте це не завадило Осипу вступити до Львівського університету. Він вивчав право й провадив активну суспільно-політичну діяльність, передусім із захисту прав українців. У віці 22 років О. Назарук вступив до лав Української радикальної партії, членом якої залишався 18 років, і згодом його навіть рекомендували до головної управи УРП. Слід зазначити, що це перша партія, котра лобювала інтереси українців на рідних теренах. Серед її засновників — яскрава плеяда непересічних особистостей: правники, письменники, публіцисти, зокрема І. Франко, К. Трильовський, Є. Левицький та інші [2, с. 148—149].

Здобувати освіту О. Назарук закінчив у Віденському університеті 1908 р. У біографії письменника зазначено, що за час навчання він встиг покерувати діяльністю студентської громади українців у Відні,

згодом рік очолював Академічну громаду — львівське товариство студентів, закрите польською владою під час марної боротьби з виявами української самосвідомості. Ці чинники стали поживним ґрунтом, на якому зріс Осип Назарук-митець, що яскраво віддзеркалюють його твори.

Автора насамперед цікавила доля українців та України в різні часи. Він задумував твори як повчання сучасникам, як дороговказ і попередження, зрештою, як відкриття тієї України, якої не було в імперських підручниках. Після полонізації української шляхти на територіях, об'єднаних у Річ Посполиту, відтак цілковитого її зросійщення, історію українців тривалий час вважали частиною історії титульних націй цих імперій. Нащадки московських царів претендували, переписували й утверджували свій київський родовід, а Галицьке королівство стало частиною споконвічної польської історії. "Весна народів" збурила зацікавленість пригноблених і поневолених націй до своїх джерел і забутих сторінок історії. Українці не залишилися осторонь загальноєвропейських тенденцій, і на хвилі державотворчого ентузіазму О. Назарук вирішив зосередити увагу на розкритті різних граней українства як ідеї, зокрема й історії народу.

За часів УРСР діяча зарахували до когорти українських націоналістів, що автоматично означало вилучення його робіт із каталогів і книжкових полиць у бібліотеках. На щастя, вони не були знищені радянською цензурою та змогли дожити в забутті фондосховищ, так званого спецфонду, до 1990-х рр.

Львівську національну наукову бібліотеку України імені В. Стефаника було засновано в нетривалий період встановлення радянської влади (1939—1941), коли у книгосховищах було сконцентровано та депоновано фонди приватних і громадських бібліотек Львова, навколишніх сіл та містечок. Все відбувалося похапцем, без системного аналізу й збереження органічної цілісності колекцій. Як наслідок, їх було розпорощено по різних структурних підрозділах новоствореної бібліотеки, частину фонду втрачено та знищено з ідеологічних міркувань або через невігластво нових розпорядників [3].

Друковані документи з приватної колекції О. Назарука потрапили до ЛННБУ ім. В. Стефаника разом з іншими виданнями, зібраними на депозит на базі бібліотеки Наукового товариства ім. Шевченка у Львові (НТШ) у вересні 1939 р. Це були збірки львів'ян, які встигли правильно та швидко оцінити наміри радянського керівництва та полишили Львів після реалізації домовленостей нацистів і комуністів. Разом із книжками О. Назарука до фондів ЛННБУ ім. В. Стефаника надійшли колекції збірок С. Федака, митрополита А. Шептицького, отців Василян і студитів, В. Садовського, Є. Пеленського, Д. Донцова й інших видатних діячів українського національно-визвольного руху [4; 13].

Видання, що належали О. Назаруку, віднайдено у відділі обмінно-резервних фондів ЛННБУ ім. В. Стефаника. Слід зауважити, що за часів становлення радянської влади на Західній Україні він мав назву

"відділ концентрації" й акумулював чимало "репресованої" літератури [5].

Тематика книг, що містять власницькі знаки й провенієнції О. Назарука (фото 1, 2), різноманітна та віддзеркалює зацікавлення й багатогранність його особистості. У ЛННБУ ім. В. Стефаника зберігаються видання різними мовами з робочими маргінальними записами власника на полях. Серед них — література з історії війн і воєнного мистецтва XIX ст., збірники законів і кодексів із комерційного права Австро-Угорщини XIX—XX ст., путівники Варшавою, книги з історії та краєзнавства Варшави, польські правові видання періоду Австро-Угорщини початку XX ст., що містять закони й коментарі до цивільного процесу, судові рішення, виконавчі провадження, виконання з цивільного процесу; джерела до вивчення державного устрою Польщі, а також права, політики та управління Польщі до 1939 р. Це, зокрема, такі видання:

1. Das allgemeine Handelsgesetzbuch vom 17. Dezember 1862 samt dem Einführungsgesetz und den anderen einschlägigen Gesetzen und Verordnungen : die Vorschriften über Handelsmäkler und Börsen, das Handelsregister, Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaften, Aktiengesellschaften, Heselchaften mit beschränkter Haftung, Lagerhäuser, Ratengeschäfte und über den Scheck. — Wien : Manzschke K.u.k. Hof- Verlags- und Univ.-Buchhandlung, 1906. — IX, [1], 389 S. (Manzschke Gesetz-Ausgabe ; nr. 10 B).

Видання з автографом О. Назарука, на форзаці напис "Осип Назарук, канд. адв., Відень, 9 марта, 1912". Книга містить численні виділення та підкреслення в тексті, а також маргінальні записи німецькою мовою (ЛННБУ ім. В. Стефаника — Лк-3542).

2. Litteratur der Kriegswissenschaften und Kriegsgeschichte / bearbeitet von J. G. von Hoyer. — Berlin : F. A. Herbig, 1832. — XIV, 647, [1] S. (Handbibliothek für Offiziere, oder populäre Kriegslehre für Eingeweihete und Laien ; Bd. 2).

Видання є конволютом, що об'єднує дві книги. Переплетено з: Litteratur der Kriegswissenschaften und Kriegsgeschichte : Fortsetzung von 1831—1840 / bearbeitet von J. G. von Hoyer. — Berlin : F. A. Herbig, 1840. — XI, [1], 191 S.

Видання з автографом Осипа Назарука, на форзаці є напис "Др. Осип Назарук". На титульному аркуші міститься штамп "SvD" (ЛННБУ ім. В. Стефаника — Лк-3428).

3. Przewodnik po Warszawie : z planem miasta / ułożył podług najlepszych źródeł E. Jezierski. Warszawa : Nakładem Księgarni M. Ostaszewskiej i S-ki, [1920]. — [4], 148 s., [1] tabl. plan. : kart.

Видання з автографом Осипа Назарука, на титульному аркуші уміщено напис "Др. Осип Назарук, Варшава [5] XII. 1931". Книга має численні виділення та підкреслення в тексті (ЛННБУ ім. В. Стефаника — Лк-3106).

4. Ustawa z 27 maja 1896 Nr. 79 Dz.u.p. O postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym (Ordynacja egzekucyjna) i Ustawa z 27 maja 1896 Nr. 78 Dz.u.p. zaprowadzająca ordynację egzekucyjną : w powym

przekładzie ze wszystkimi późniejszymi zmianami i wszelkimi związkowymi przepisami, objaśnieniami i orzeczeniami Sądu Najwyższego aż po ostatnie czasy i z osobnym dodatkiem o egzekucji międzydzielnicowej / Teodor Bordolo Abondi de Boreo, Józef Windakiewicz. — Kraków : Nakładem Księgarni Leona Frommnera, 1926. — XVI, 729 s.

На форзаці видання міститься штамп "Адвокат Др. Осип Назарук, Львів" із підписом "25.10.1929". На титульному аркуші є штамп "Адвокат Др. Осип Назарук, Львів, ул. Підвале 7". Видання містить помітки та підкреслення в тексті (ЛННБУ ім. В. Стефаника — Лк-2956/1пр).

5. Ważniejsze ustawy z zakresu prawa politycznego. Wydanie 2. — Lwów : Nakładem Instytutu wydawniczego T-wa "Biblioteka Sluchaczów Prawa", 1935. — 337, [10] s., [1] tabl. kart.

Видання з автографом Осипа Назарука, на титульному аркуші є напис "Др. Осип Назарук, Львів, 5.12.1935". Книга містить штамп на с. [4] — "Адвокат Др. Осип Назарук, Львів, ул. Підвале 7" (ЛННБУ ім. В. Стефаника — Лк-215).

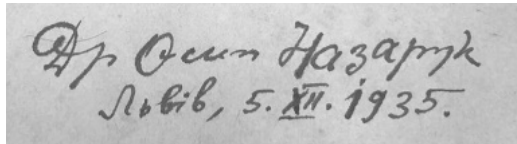


Фото 1. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника, відділ європейської книги (ЛННБУ ім. В. Стефаника — Лк-3428)

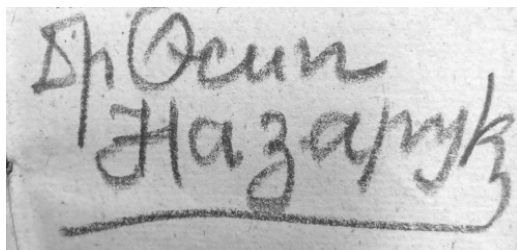


Фото 2. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника, відділ європейської книги (ЛННБУ ім. В. Стефаника — Лк-215)

У 1930 р. опубліковано "Історичну повість з XVI століття" під назвою "Роксоляна. Жінка халіфа й падишаха Сулеймана Великого, завойовника і законодавця", котру О. Назарук допрацював упродовж 1923—1929 рр. у Львові, на Херсонщині, у Відні та Філадельфії, у непостійні часи революції та Першої світової війни 1918—1926 рр.

Про намір написати історичний роман О. Назарук зазначав у статті "Українська султанка Роксоляна", опублікованій 1919 р. У фонді ЛННБУ ім. В. Стефаника стаття зберігається в конволюті, складеному із публікацій видавництва Української галицької армії (видання "Стрільця", органу Галицької Армії за 1919 р. [6—11]), зокрема:

1. До Бакоти : вражіння з подорожі до українських Помпеїв / Осип Назарук. — Камінець : Видання "Стрільця", органу Галицької Армії, 1919. — 31 с. — Сер. ["Бібліотечка "Стрільця"]; [вип. 3]; "Про старі пам'ятки Поділля".

Видання є частиною конволюту та містить штамп "Національний музей у Львові" (ЛННБУ ім. В. Стефаника — (I)79268).

2. Казка про державу / переповів О. Назарук. — Камінець : Видання "Стрільця", органу Галицької Армії, 1919. — 31 с. — Сер. ["Бібліотечка "Стрільця"]; [вип. 5] (ЛННБУ ім. В. Стефаника — (I)79268).

3. Розмова в Ільдиз-Кіюску про державні справи : з великої легенди Сходу / Осип Назарук. — Камінець : Видання "Стрільця", органу Галицької Армії, 1919. — 18, [2] с. — Сер. "Політична сатира".

Видання є частиною конволюту та містить штамп "Національний музей у Львові" (ЛННБУ ім. В. Стефаника — (I)79268).

4. Українська султанка Роксоляна / Осип Назарук. — Камінець : Видання "Стрільця", органу Галицької Армії, 1919. — 15 с. — Сер. "Українці на чужині".

Видання є частиною конволюту та містить штамп "Національний музей у Львові" (ЛННБУ ім. В. Стефаника — (I)79268).

5. Як писати мемуари: пояснення і практичні вказівки / подали Ів. Кривецький і Ос. Назарук. — Камінець : Видання "Стрільця", органу Галицької Армії, 1919. — 40 с. — Сер. ["Бібліотечка "Стрільця"]; [вип. 7].

Видання є частиною конволюту та містить штамп "Національний музей у Львові" (ЛННБУ ім. В. Стефаника — (I)79268).

Зі статті також довідемося про обставини та джерела до написання й розкриття історичного образу, якими послуговувався О. Назарук. Окрім іншого, він згадує: "В "Українським Національним Музеї" у Львові (фундованім митрополитом А. гр. Шептицьким) є чудовий портрет Роксоляни італійської роботи: голова в білим турецьким гурбані, лице гарне і дуже спокійне та присмне, очі напівспущені, в них так дискретно, немовби салтанка щойно скінчила оповідати комусь якусь велику і таємну мрію. Краска личка матово біла. Літ коло 28—30. Крім того є ще оден її портрет у старшій віці, зі змарнілим, зажуреним личком, в багатім, великими перлами висадженім одязі, у великім діядемі з перел. Цей портрет — відбитка з якогось старого деревориту німецької роботи" (фото 3).



Фото 3. Національний музей у Львові, експозиція відділу українського мистецтва IX—XXI ст. (НМЛТ—4523)

Зі слів завідувачки відділу українського мистецтва IX—XXI ст. Національного музею у Львові

О. Жеплинської, згадані портрети, можливо, донині зберігаються у фондах музею. Ці роботи вважають одними з найкращих портретних надходжень до музею того періоду, що не мають сакрального чи релігійного підтексту.

Портрет, про який згадує О. Назарук, 1908 р. потрапив до фонду музею на депозит із села Жолчів, що поблизу Рогатина на Івано-Франківщині, від отця Д. Розлуцького. В описі зазначено, що він надійшов як копія з італійського портрета Роксолани майстра Л. Долинського¹.

Очевидно, О. Назарук мав на увазі цей твір Л. Долинського, який В. Свенціцька² свого часу назвала Сивілою. Хоч на зображенні Роксолана має не зовсім білий тюрбан і, можливо, О. Назарук міг помилитися в описі певних деталей. Проте портрет надійшов до музею 1908 р., а вже 1919 р. О. Назарук згадує у своїх статтях про зображення Роксолани в Національному музеї у Львові. Тому можемо припустити, що саме його мав на думці О. Назарук.

Один із портретів, на якому також, ймовірно, зображено Роксолану, надійшов до Національного музею на депозит 1923 р. від Митрополичої капітули й сьогодні зберігається у його фонді. На сигнатурі портрета зазначено: Невідомий художник, "Роксоляна". Полотно, олія 51,5 x 42,5 (НМЛ—22405 (ЛДНУМ — Ж—199)). За технікою виконання портрет справді можна віднести до німецької школи майстрів живопису. Однак, з огляду на дату надходження та зіставлення дати написання й згадки у статті портрета Роксолани, О. Назарук не міг про нього в той час писати. Правдоподібно, що він згадує про відбиток зі старого дереворита, а отже, можливо, графічний портрет нині зберігається у відділі графіки Національного музею (фото 4).



Фото 4. Національний музей у Львові, фонд відділу українського мистецтва IX—XXI ст. (НМЛ—22405)

Слід зазначити, що збірки та фонд Національного музею від початку діяльності не було ґрунтовно опрацьовано. У період становлення радянської влади на території Галичини, зокрема Львова, впродовж

¹ Долинський Лука, [Роксолана?], [Сивіла] (копія Сивіли з твору Гвідо Рені (?). Остання чверть XVIII ст. Полотно, олія 70 x 54 (НМЛ—4523 (ЛДНУМ — Ж—5). Сьогодні портрет репрезентовано в експозиції Національного музею у Львові.

² Віра Іларіонівна Свенціцька (1913—1991) — українська мистецтвознавиця, науковий працівник Національного музею у Львові.

1939—1952 рр. колекції та фонди музеїв і бібліотек постійно переміщували й нещадно нищили. Цілком імовірно, що портрети Роксолани, як і багато інших картин із-понад 80 тис. експонатів, що зберігалися в Національному музеї у Львові в міжвоєнний період, були розпорочені та потрапили до фондів ЛННБУ ім. В. Стефаника, Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Возницького, Львівського історичного музею тощо.

Інформацію та опис картин, яким завдячую завідувачці О. Жеплинській, буде опубліковано в каталозі, котрий готують до друку працівники музею, а наразі він доступний лише в рукописному варіанті.

О. Назарук у примітках та поясненнях до історичної повісті "Роксоляна: жінка Халіфа й Падишаха Сулеймана Великого завойовника і законодавця", що вийшла друком у Львові 1930 р. накладом "Нової Зорі", також згадує про портрети Роксолани у фондах музею А. Шептицького: один — пензля італійського майстра, другий — німецького художника³.

"Портрет Роксоляни, котрий знаходиться в нашій "Національній Музею" у Львові, роботи італійського майстра, вказує на мою думку, що вона була дуже гарна: дуже делікатна, дуже скромна і дуже спокійна з вигляду, — така спокійна, що успокоює навіть погляд на її портрет. Крім того артиста, на котрім крісло її й буквально весь її одяг висаджені великими перлами. В нашій Національній музеї є два її портрети".

Працюючи над історичним романом, О. Назарук покликається на джерела, зазначає установи та інституції, згадує людей, яким завдячує в пошуках потрібних відомостей. Прикінцеві посилання на джерела розкривають масив інформації, опрацьований та використаний автором під час роботи над твором та образом головної героїні.

"Оден з польських бібліотекарів звернув мені увагу на це, що в бібліотеці одного з італійських університетів (мабуть у Фльоренції) знаходиться одинокий відомий примірник латинської книжки про Роксолану п. з. "Roxolana, Uxor Salimani".

"В кінці почуваюсь до обов'язку зложити найщирішу подяку за пересилання наукових книг з бібліотек Наукового Товариства імені Шевченка, університетської й Оссолінеум у Львові, котрі потрібні були до опанування матеріалу для виконання сеї праці, та за вказівки при відшуканню потрібних книг і мап до історії Турків і Кримського Ханату з бібліотек у Відні — двома особам, котрі тепер знаходяться на большевицькій території і котрі, колиб я назвав їх імена, могли б там мати прикрости, навіть за колишні "взаємини з контрреволюціонерами" [7].

О. Назарук помер невдовзі після втечі до Варшави, окупованої, як задавалося тоді галичанам, більш цивілізованими німцями. Його поховано 31 березня 1940 р. у Кракові на Раковицькому цвинтарі.

³ Роксоляна — жінка Халіфа й Падишаха (Сулеймана Великого), завойовника і законодавця : історична повість з 16-го століття / написав Осип Назарук. Львів : Накладом "Нової зорі", 1930. 301 с.

У радянський період твори та публіцистику О. Назарука приховували від пересічного користувача й замовчували. Наукові праці тривалий час були недоступними для вивчення й аналізу, а нині проходять складний і цікавий шлях дослідження та систематизації.

Як послання з минулого надійшла цитата О. Назарука про персону Роксоляни — тої, яку він собі уявив: "Бо героїня цієї книги дійсно рідкий приклад і взірць того, як навіть серед найтяжших обставин не треба тратити надії і — доброго гумору ("Ель Хуррім!"). Тип "вічно сумної Українки" повинен уже шезнути з життя й літератури. Бо він затворює життя". Важко не погодитися з автором, і сподіваємося, що сучасники прислухаються до цієї донині актуальної поради.

Висновки. Розглянувши прижиттєві видання О. Назарука, що зберігаються у фонді ЛННБ України ім. В. Стефаніка, можемо зробити висновок, що тематика книг, які містять власницькі знаки та провенієнції письменника, різноманітна й віддзеркалює зацікавлення та багатогранність його особистості. Це

література з історії війн та воєнного мистецтва XIX ст., збірники законів і кодексів із комерційного права Австро-Угорщини XIX—XX ст., путівники Варшавою, книги з історії та краєзнавства Варшави, польські правові видання періоду Австро-Угорщини початку XX ст., що містять закони й коментарі до цивільного процесу, судові рішення, виконавчі провадження, виконання з цивільного процесу; джерела до вивчення державного устрою Польщі, а також права, політики та управління Польщі до 1939 р.

Історичну повість О. Назарука "Роксоляна. Жінка халіфа й падишаха Сулеймана Великого, завойовника і законодавця", яку він допрацьовував упродовж 1923—1929 рр. у Львові, на Херсонщині, у Відні та Філадельфії, у непостійні часи революції та Першої світової війни, й досі вважають одним із найкращих літературних творів про українську бранку — дружину турецького султана. Вивчення джерельних матеріалів з історії Туреччини, літератури й етнографії України дало автору змогу надзвичайно майстерно відтворити епоху й психологічно правдиво змалювати образи головних героїв.

Список використаної літератури

1. *Енциклопедія українознавства* : словникова частина / головний редактор Володимир Кубійович ; Наукове товариство імені Т. Шевченка у Львові, Фонд духовного відродження ім. митрополита Андрея Шептицького. — Львів : НТШ, 1996. — Т. 5. — С. 1678—1679.
2. *Зелена О.* Суспільно-політичні погляди Осипа Назарука / О. Зелена. — Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2010. — 174 с.
3. *За що ми бореємся?*: [популярний нарис устрою України]. — Камінець : Видання "Стрільця", органу Галицької Армії, 1919. — 25, [3] с. — (Сер. "Бібліотечка "Стрільця"; вип. 1).
4. *Головата Л.* Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаніка НАН України. 1940—2005: історичний нарис / Л. Головата // *Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка.* — 2005. — Вип. 13 (29). — С. 144—174.
5. *Кревецький І.* Як писати мемуари: пояснення і практичні вказівки / І. Кревецький, О. Назарук. — Камінець : Видання "Стрільця", органу Галицької Армії, 1919. — 40 с. — (Сер. "Бібліотечка "Стрільця"; вип. 7).
6. *Мельник-Хоха Г.* Видання іншомовної літератури XIX — середини XX ст. з фонду Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаніка: характеристика та попередній аналіз / Г. Мельник-Хоха, О. Береза // *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаніка.* — 2019. — Вип. 11 (27). — С. 181—194.
7. *Назарук О.* До Баоти : вражіння з подорожі до українських Помпеїв / Осип Назарук. — Камінець : Видання "Стрільця", органу Галицької Армії, 1919. — 31 с. — (Бібліотека "Стрільця"; вип. 3).
8. *Назарук О.* Казка про державу / О. Назарук. — Камінець : Видання "Стрільця", органу Галицької Армії, 1919. — 31 с. — (Сер. "Бібліотечка "Стрільця"; вип. 5).
9. *Назарук О.* Розмова в Ільдіз-Кіюску про державні справи: з великої легенди Сходу / О. Назарук. — Камінець : Видання "Стрільця", органу Галицької Армії, 1919. — 18, [2] с. — (Сер. "Політична сатира").
10. *Назарук О.* Роксоляна: жінка Халіфа й Падишаха (Сулеймана Великого) завойовника і законодавця : історична повість з 16-го століття / О. Назарук. — Львів : Накладом "Нової зорі", 1930. — 301, [3] с.
11. *Назарук О.* Українська султанка Роксоляна / О. Назарук. — Камінець : Видання "Стрільця", органу Галицької Армії, 1919. — 15 с. — (Сер. "Українці на чужині").
12. *Островерх М.* Бучач і Бучаччина. Історично-мемуарний збірник / М. Островерх // НТШ, Український архів. — 1972. — Vol. XXVII.
13. *Сварник Г.* Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. Енциклопедія Наукового товариства ім. Шевченка. 2015 / Г. Сварник. — Режим доступу: http://encyclopedia.com.ua/search_articles.php?id=277. — Назва з екрана.

Halyna Melnyk-Khokha
**Private books collection of Osyp Nazaruk in the V. Stefanyk
NSL of Ukraine in Lviv fund**

The processed life time publications of O. Nazaruk in the Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv fund have been presented. Information is provided about the writer's creative path in parallel with the social and political events of the era. Traditionally for the social stratum of the intelligentsia at the turn of the century, O. Nazaruk supported and promoted the ideas of socialism. At the same time, due to the development of Ukrainian identity in the regions of Galicia, which followed the Revolutions of 1848 also known as "Spring of Nations", hepl unged into the state-building trends. O. Nazaruk became a member of the Ukrainian Radical Party, where he was for 18 years, and made a certain career, by becoming a member of the main council of the party. During the second Russian (Soviet) occupation, O. Nazaruk has been classified as Ukrainian nationalists, his works were removed from general access and transferred to closed archives.

Scientific and bibliographic research and analysis of copies were carried out. It has shown the way the writer's books went through several collections and collections of book foundations until their discoveries in the funds of exchange reserve fund department of the Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv. It has analyzed the typology of publications from the books collection of O. Nazaruk. Investigated author's provenance and ownership inscriptions available publications. Particular attention was paid to his scientific research and culture-historical exploration. Among them special place is occupied by the Roxolana person (Hurrem-Sultan), in whom O. Nazaruk saw an example to follow in difficult times, the pattern of wisdom and patience. Found edition of Nazaruk's lifetime publications, with work records on marginal fields in different languages left by the owner of the books. During the research and disclosure of personality O. Nazaruk, interesting details were revealed from the cultural life of Western Ukraine in the late XIX — early XX centuries and literary Lviv, in particular.

Keywords: Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv; Osyp Nazaruk; lifetime publications; provenances; ownership inscriptions

References

1. Kubijovich V. [gol. red.]. (1996). *Encyklopediya ukrajinoznavstva : slovnikova chastina*. Lviv: NTSh, T. 5, pp. 1678—1679.
2. Zelena O. (2010). *Suspilno-politichni poglyadi Osipa Nazaruka*. Drohobich: Redakcijnno-vidavnicij viddil DDPU im. I. Franka.
3. *Za sho mi boremosya?: [populyarnij naris ustroyu Ukrayini]*. (1919). Kamyanec: Vidannya "Strilcy", organu Galickoyi Armiji.
4. Golovata L. (2005). Lvivska naukova biblioteka im. V. Stefanika NAN Ukrayini. 1940—2005: istorichnij naris. *Zapiski Lvivskoyi naukovoyi biblioteki im. V. Stefanika*, 13 (29), pp. 144—174.
5. Kreveckij I. and Nazaruk O. (1919). *Yak pisati memuari: poyasnennya i praktichni vkazivki*. Kamianec: Vidannya "Strilcy", organu Galickoyi Armiji.
6. Melnik-Hoha G. and Bereza O. (2019). Vidannya inshomovnoyi literaturi XIX — seredini XX st. z fondu Lvivskoyi nacionalnoyi naukovoyi biblioteki Ukrayini imeni V. Stefanika: charakteristika ta poperednij analiz. *Zapiski Lvivskoyi nacionalnoyi naukovoyi biblioteki Ukrayini imeni V. Stefanika*, 11 (27), pp. 181—194.
7. Nazaruk O. (1919). *Do Bakoti : vrazhinnya z podorozhi do ukrajinskih Pompeyiv*. Kamyanec: Vidannya "Strilcy", organu Galickoyi Armiji.
8. Nazaruk O. (1919). *Kazka pro derzhavu*. Kamyanec: Vidannya "Strilcy", organu Galickoyi Armiji.
9. Nazaruk O. (1919). *Rozmova v Ildiz-Kiosku pro derzhavni spravi: z velikoyi lyegendi Shodu*. Kamianec: Vidannya "Strilcy", organu Galickoyi Armiji.
10. Nazaruk O. (1930). *Roksolyana: zhinka Halifa j Padishaha (Sulejmana Velikogo) zavojovnika i zakonodavcy : istorichna povist z 16-go stolittya*. Lviv: Nakladom "Novoyi zori".
11. Nazaruk O. (1919). *Ukrayinska sultanka Roksolyana*. Kamianec: Vidannya "Strilcy", organu Galickoyi Armiji.
12. Ostroverh M. (1972). Buchach i Buchachchina. Istorichno-memuarnij zbirnik. *NTSh, Ukrayinskij arhiv*, Vol. XXVII.
13. Svarnik G. (2015). *Biblioteka Naukovogo tovaristva im. Shevchenka u Lvovi. Encyklopediya Naukovogo tovaristva im. Shevchenka*. [Online], available at: http://encyclopedia.com.ua/search_articles.php?id=277.

Надійшла до редакції 14 червня 2021 року



ВІДАТНІ ДІЯЧІ ТА ВИЗНАЧНІ ПОДІЇ

УДК 75.071.1(477-87)Гец(092)(045)

Ксенія Купчик,

бібліограф I категорії науково-бібліографічного відділу Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, e-mail: nbv@nplu.org

Лев Гец — мистецький посол України
Мистецтва Лева Геца неможливо відірвати
від його діяльності громадської,
від цілості його українського патріотизму .
С. Гординський

Митці української діаспори зробили суттєвий внесок у розвиток національної та світової художньої культури, тому популяризація їхньої творчості є одним із важливих інформаційних напрямів діяльності культурно-освітніх установ. Завдяки художнім альбомам, мистецтвознавчим розвідкам, науковим виданням, присвяченим митцям-діаспорянам, маємо унікальну нагоду ознайомитись зі ще однією яскравою сторінкою історії українського мистецтва.

Цьогоріч Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого підготувала біобібліографічний до-

відник "Митці української діаспори". У виданні коротко висвітлено життєвий шлях художників зарубіжжя, подано списки літератури, що містять бібліографічні описи репродукцій, мистецьких праць і видань про життя й творчість персоналії. Довідник стане в пригоді мистецтвознавцям, студентам і викладачам мистецьких вишів, учителям образотворчого мистецтва, бібліотекарям, усім, хто цікавиться творчістю українських художників діаспори.

Яскравою постаттю культурного й громадського життя української діаспори є Лев Гец — художник,

* Гординський С. Лев Гец. Мюнхен, 1974. С. 45.